

JAKUB TRNKA
HUBERT SZATNY
ROBERT SUSŁO
Akademia Medyczna we Wrocławiu

GWAŁTOWNE PRZYCZYNY ZGONÓW LUDZI W STARSZYM WIEKU

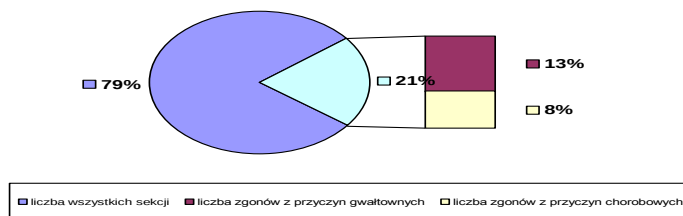
Ludzie starsi są obok dzieci najsłabszymi uczestnikami życia społecznego. Zmiany związane z procesem starzenia się powodują osłabienie sprawności psychoruchowej i narażenie na liczne sytuacje, w których może dojść do utraty życia lub zdrowia. Gwałtowne przyczyny zgonów, takie jak zabójstwa, samobójstwa, wypadki, leżą w kręgu zainteresowań medycyny sądowej. Dlatego też w przypadku podejrzenia śmierci gwałtownej, lub gdy przyczyna zgonu jest niejasna, wykonuje się sądowo-lekarskie sekcje zwłok. Zgony ludzi w starszym wieku spowodowane są najczęściej przyczynami chorobowymi, jednak również w tej grupie wieku zdarzają się przyczyny śmierci gwałtownej.

Material i metoda

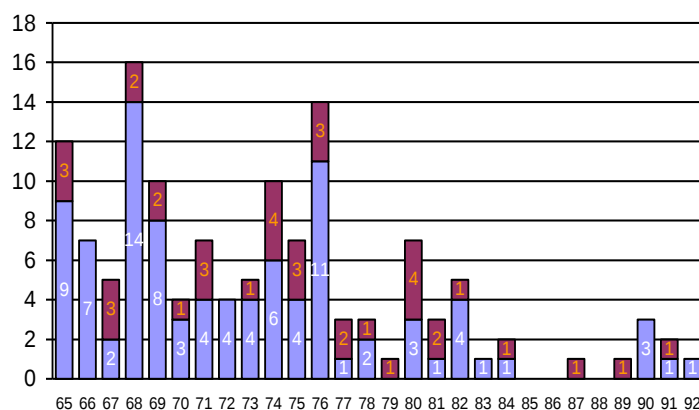
Badaniom poddano wyniki badań sekcyjnych przeprowadzonych w Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej AM we Wrocławiu w latach 2001–2003. Dotyczyły one wszystkich przypadków zgonów we wszystkich kategoriach wieku. Z tego materiału wyodrębniono grupę osób po 65. roku życia, którzy zmarli z przyczyn gwałtownych. Analizowano wiek, płeć, rodzaj urazu, stopień trzeźwości. Wyniki dla poszczególnych lat przedstawiono poniżej.

Wyniki badań zgonów osób powyżej 65. roku życia w 2001 roku

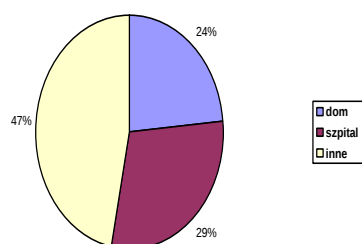
Rys. 1 Odsetek sekcji osób w wieku powyżej 65 lat wykonanych w roku 2001 na tle wszystkich sekcji wykonanych w tym czasie oraz odsetki osób, które zmarły z przyczyn chorobowych i gwałtownych

Rys. 2 Liczba i odsetek mężczyzn i kobiet po 65. roku życia sekcjonowanych w 2001 r.

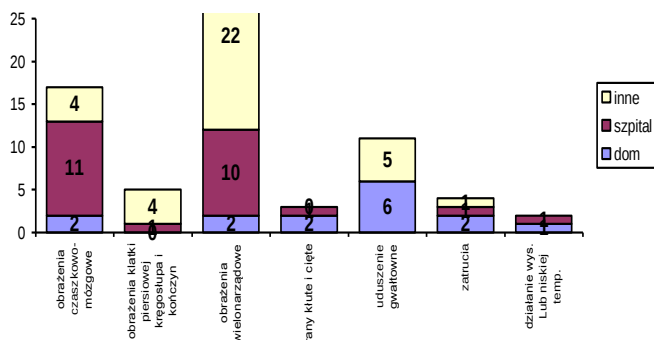
Rys. 3 Miejsca zgonu gwałtownego seniorów

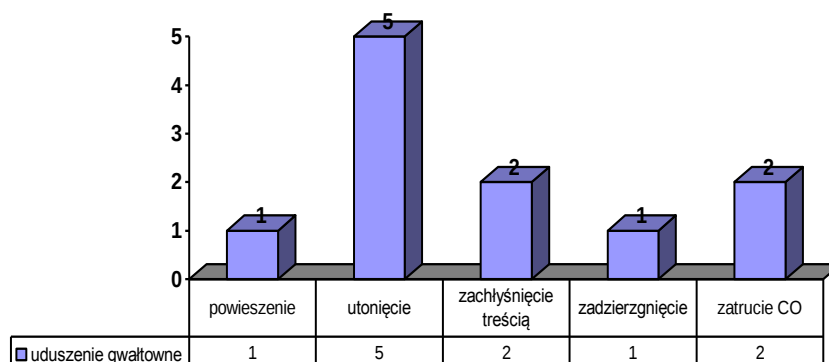
Zgony, które miały miejsce w szpitalu to zgony po przewiezieniu z miejsca zdarzenia. „Inne” to wszystkie miejsca znalezienia zwłok, które nie są szpitalami, ani miejscem zamieszkania, np. miejsce wypadku drogowego, brzeg rzeki, miejsce upadku z wysokości, itd.

Oprócz w miarę częstych przyczyn przedstawionych na rys. 4, odnotowano także jeden przypadek zatrucia środkiem fosforo-organicznym (środek ochrony roślin) i jeden przypadek zatrucia muchomorem sromotnikowym oraz dwa przypadki samobójstw spowodowanych zażyciem nadmiernych ilości leków. Dwie osoby znalezione zostały na brzegu rzeki, cztery przypadki pobicia, przy czym do zgonów doszło w szpitalu, zabójstwa dokonywane z użyciem narzędzi ostrych lub kończystych (np. noże). Działanie wysokiej lub niskiej temperatury to skrajne przypadki: spalenie i wyziębienie organizmu.

Rys. 4 Przyczyny zgonów gwałtownych według miejsca zgonu seniorów w 2001 r.

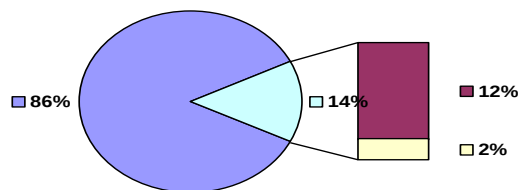
Rys. 5 Przyczyny uduszeń gwałtownych w 2001 r.

Wszystkie zachłyśnięcia treścią pokarmową miały miejsce w domu, jak podano w *Postanowieniu o przeprowadzeniu sądowo-lekarskiej sekcji zwłok*, „podczas oglądania telewizji”. Także w domu miało miejsce powieszenie i zatrucie CO (tlenkiem węgla).

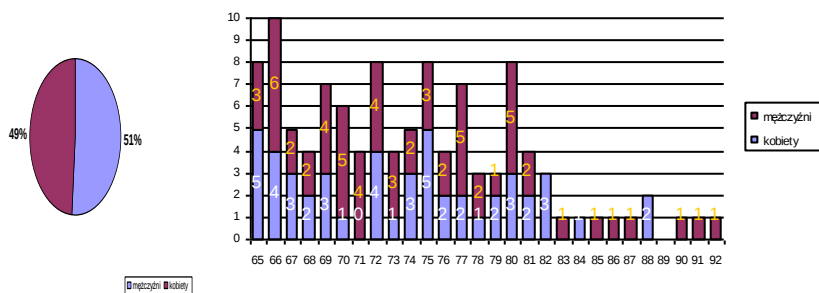
Wyniki badań zgonów osób powyżej 65. roku życia w roku 2002

Rys. 6 Odsetek sekcji osób w wieku powyżej 65 lat wykonanych w roku 2002 na tle wszystkich sekcji wykonanych w tym czasie oraz odsetki osób, które zmarły z przyczyn chorobowych i gwałtownych

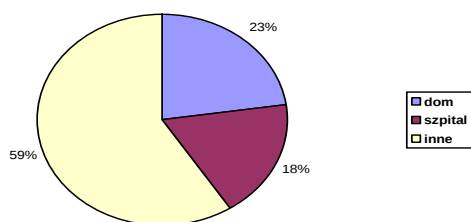

liczba wszystkich sekcji wszystkich liczba zgonów z przyczyn gwałtownych liczba zgonów z przyczyn chorobowych

Rys. 7 Liczba i odsetek kobiet i mężczyzn, u których w 2002r. przeprowadzono sądowo-lekarską sekcję zwłok

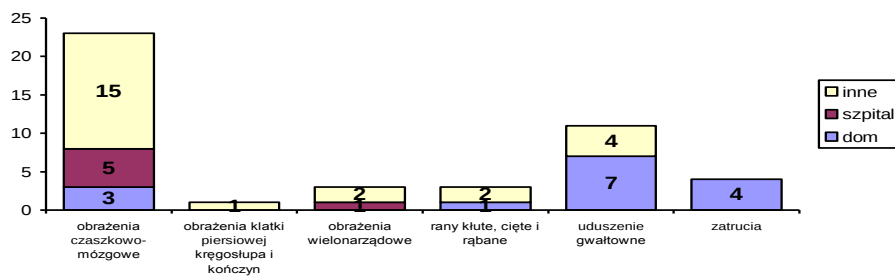

Rys. 8 Miejsca zgonu gwałtownego osób w wieku powyżej 65. roku życia

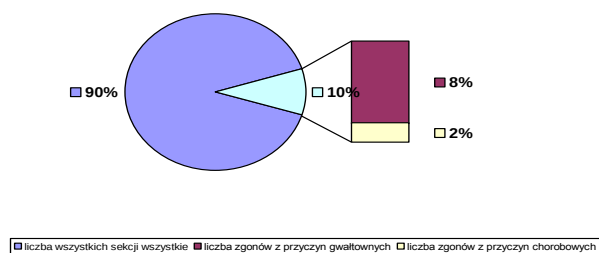
Wszystkie przypadki osób z ranami kłutymi, ciętymi lub rąbanymi to ofiary zabójstw. Zatrucia lekami dotyczyły w równym stopniu mężczyzn, jaki i kobiet. Nie zaobserwowano różnic częstości zgonów kobiet i mężczyzn zażywających leki.

Rys. 9 Przyczyny zgonów gwałtownych osób po 65. roku życia w 2002 r.

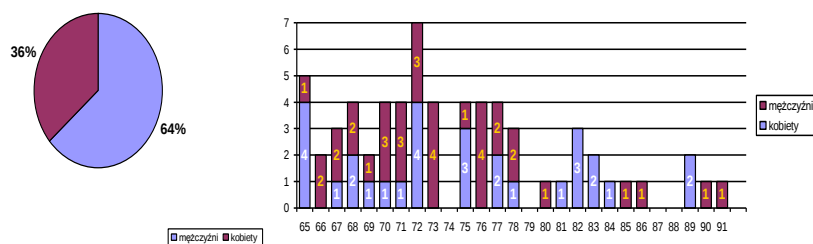

Wyniki badań zgonów gwałtownych ludzi powyżej 65. roku życia w roku 2003

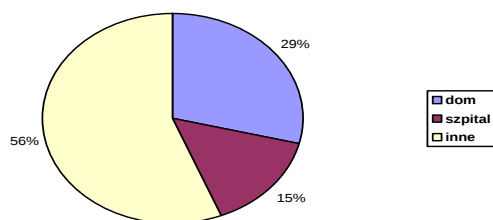
Rys. 10 Odsetek sekcji osób w wieku powyżej 65 lat wykonanych w roku 2003 na tle wszystkich sekcji wykonanych w tym czasie oraz odsetki osób, które zmarły z przyczyn chorobowych i gwałtownych

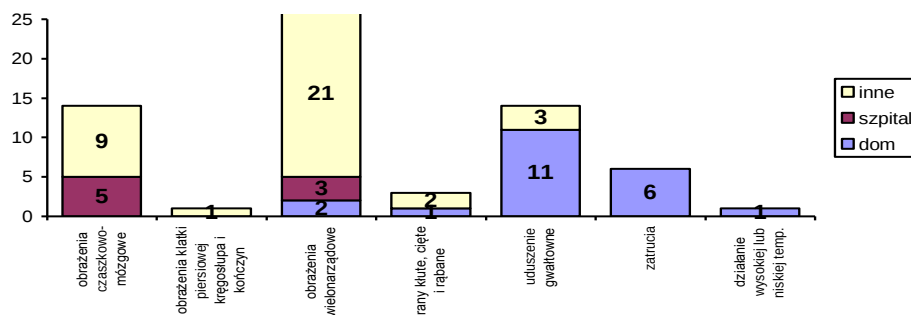
Rys. 11 Liczba i struktura według płci osób po 65. roku życia, u których w 2003 r. została przeprowadzona sądowo-lekarska sekcja zwłok

Rys. 12 Miejsca zgonu gwałtownego

Rys. 13 Przyczyny zgonu gwałtownego osób po 65 roku życia w roku 2003

Zanotowano jeden przypadek samobójstwa kombinowanego (z użyciem dwu lub więcej sposobów prowadzących do śmierci). Był to przypadek kobiety, która wbiła sobie igłę w koniuszek serca, a następnie powiesiła się. Powieszenia nastąpiły w domu lub jego okolicach, np. w piwnicy. Równie często samobójstwo poprzez powieszenie dokonywane jest przez kobiety i mężczyzn.

Wnioski:

1. Zgony gwałtowne osób w wieku powyżej 65 lat stanowią znaczącą część wszystkich zgonów gwałtownych w analizowanym okresie. Największą grupę stanowiły ofiary wypadków drogowych.
2. Ciała wielu osób, które odnaleziono zostały domy znajdowały się w stanie zmian pośmiertnych, często zaawansowanych, takich jak gnicie, mumifikacja. Wskazywać to może na zmniejszenie ilości i jakości kontaktów z otoczeniem, np. sąsiadami, rodziną, w grupie osób po 65. roku życia. Żyją one często samotnie, redukują swoje kontakty z otoczeniem, następuje regresja ich życia towarzyskiego. A ich nieobecność przez pewien czas nie powoduje u otoczenia (rodzina, sąsiedzi, przyjaciele, znajomi) niepokoju.

3. Ponad połowa osób w wieku powyżej 65 lat w chwili śmierci nie była pod wpływem alkoholu. Występuje niewielka ilość osób, które miały bardzo wysokie stężenie alkoholu we krwi i w moczu. Najwyższe stężenie wynosiło 6,4 promille.

Literatura:

1. Bayard W., *Sudden Death In Infancy Childhood and Adolescence*, 2nd Edition, CUP, Cambridge
2. Chróścielewski E., Raszeja S., 1990, *Sekcja zwłok*, PZWL, Warszawa
3. Di Maio V. i Di Maio D., 2001, *Medycyna sądowa*, Wyd. I, Urban & Partner, Wrocław
4. Hołyst B., 1983, *Samobójstwo: przypadek czy konieczność*, PWN, Warszawa
5. Hołyst B., 2000, *Wiktymologia*, PWN, Warszawa
6. Hołyst B., 2002, *Suicydologia*, LexisNexis, Warszawa
7. Marx J., 2003, *Idea samobójstwa w filozofii od antyku do współczesności*, ALFA, Warszawa
8. O'Connor, 2002, *Zrozumieć samobójcę*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk
9. Sarzyński P., 2002, *Leksykon samobójców*, Iskry, Warszawa
10. Wańczowski M., 1993, *Księga żałoby i śmierci*, Opole